

## Tálas Péter<sup>1</sup>: A mekkai védelmi megállapodás: új regionális erőközpont vagy „közel-keleti NATO”?

**Vezetői összefoglaló.** A Szaúd-Arábia, Törökország és Pakisztán által 2026. augusztus 7-én aláírt Mekkai Közös Védelmi Megállapodás (MJDA) lényegesen több egyszerű katonai együttműködési megállapodásnál. A szerződés ugyanis kimondja, hogy a három ország bármelyikét érő külső fegyveres támadást mindhárom elleni támadásnak tekintik. Ankara a megállapodásnak ezt az elvét kifejezetten a NATO 5. cikkéhez hasonlította. A három állam miniszteri szintű politikai-katonai koordinációs mechanizmust, szaúd-arábiai székhelyű titkárságot, közös hadgyakorlatokat, valamint a légvédelemre, a drónokra, az elektronikai hadviselésre, a mesterséges intelligenciára és a közös hadiipari fejlesztésre kiterjedő együttműködést tervez.<sup>2</sup>

Jóllehet több kommentár is az Észak-atlanti szerződés szervezetét emlegette a megállapodás kapcsán, a MJDA mégsem tekinthető „közel-keleti NATO-nak”.<sup>3</sup> Sokkal inkább egy NATO-szerű politikai kötelezettséggel rendelkező, de katonailag egyelőre laza regionális védelmi szövetségnek, amelyből megfelelő intézményépítéssel 5–10 éves távlatban valóban komoly biztonsági pólus válhat. A jelentőségét nem annyira az mutatja, hogy Pakisztán holnap csapatokat küldene Szaúd-Arábiába vagy Törökországba – mint tette már korábban is<sup>4</sup> –, hanem hogy három, egymást jól kiegészítő regionális középhatalom elkezdett saját, részben az Egyesült Államoktól független, Izraellel szemben kritikus biztonsági architektúrát létrehozni. Ebben Szaúd-Arábia a pénzügyi és politikai erőt, Törökország a fejlett hadiipart és nagy konvencionális haderőt, Pakisztán pedig a katonai humán kapacitást, rakéta-technológiát és – stratégiai háttérként – az iszlám világ egyetlen nukleáris arsenálját biztosítja.<sup>5</sup>

### A Mekkai Közös Védelmi Megállapodásról

A Mekkai Közös Védelmi Megállapodást (*Mecca Joint Defence Agreement* – MJDA) Mohammed bin Salman szaúdi trónörökös, Recep Tayyip Erdoğan török elnök és Shehbaz Sharif pakisztáni miniszterelnök 2026. augusztus 7-én Mekkában írta alá. A megállapodás nem előzmény nélküli, hiszen Szaúd-Arábia és Pakisztán már 2025. szeptember 17-én kétoldalú Stratégiai Kölcsönös Védelmi Megállapodást (*Strategic Mutual Defense Agreement*) kötött, amely ugyancsak kimondta, hogy az egyik fél elleni agressziót a másik elleni agressziónak is tekintik. A háromoldalú változatról közel három évig folytak egyeztetések.<sup>6</sup>

A mostani szerződés kulcsmondata tehát a valódi közös védelmi klauzula. Hakan Fidan török külügyminiszter szerint ez technikailag ugyanaz az alapelv, amelyre a NATO alapszerződésének 5. cikkelye is épül. Ugyanakkor fontos korlát, hogy ebben az esetben sem automatikus a katonai beavatkozás: egy támadás esetén ugyanis konzultációval állapítják meg, hogy a másik két ország milyen mértékű és milyen típusú támogatást nyújt,<sup>7</sup> vagyis nagyon hasonló ahhoz,

<sup>1</sup> Tálas Péter (talas.peter@svsd.hu), az SV/SD Consulting biztonságpolitikai elemzője.

<sup>2</sup> Turkey, Pakistan, Saudi Arabia defence pact technically same as NATO's Article 5, Turkish minister says. *reuters.com*, 2026.08.08.

<sup>3</sup> Mecca defence pact: A new 'Sunni NATO' in the Middle East? *newarab.com*, 2026.08.07.; The Mecca Joint Defense Agreement and the Limits of Gulf Strategic Autonomy. *mepei.com*, 2026.08.08.; Saudi Arabia-Turkey-Pakistan Defense Pact: Is It a New 'Islamic NATO'? *diplomacyandlaw.com*, 2026.08.09.; Saudi Arabia, Turkey, and Pakistan Sign Mecca Joint Defence Pact With NATO-Style Article 5. *newscord.com*, 2026.08.09.

<sup>4</sup> Pakisztán és Szaúd-Arábia kölcsönös védelmi egyezményének értékelése. *jli.uni-nke.hu*, 2026.07.29.

<sup>5</sup> How Makkah Defense Agreement could redraw regional security architecture. *arabnews.com*, 2026.08.10.; How Impactful will the Mecca Joint Defense Agreement be Strategically? Experts React. *belfercenter.org*, 2026.08.11.

<sup>6</sup> Don't believe the hype: The modest reality of the Saudi-Pakistani defense pact. *mei.edu*, 2025.10.08.; Pakisztán és Szaúd-Arábia kölcsönös védelmi egyezményének értékelése. *jli.uni-nke.hu*, 2026.07.29.; Turkey, Pakistan, Saudi Arabia defence pact technically same as NATO's Article 5, Turkish minister says. *reuters.com*, 2026.08.08.

<sup>7</sup> Uo.

ahogyan maga a washingtoni NATO-szerződés is politikai döntési szabadságot hagy a tagállamoknak. Azonban az MJDA esetében az intézményi háttér összehasonlíthatatlanul fejletlenebb.

A török védelmi minisztérium augusztus 13-i részletesebb ismertetése alapján nagyjából már látható, hogy a három állam nem akarja, hogy a szerződés pusztán politikai deklaráció maradjon. A tervek szerint a külügy- és védelmi miniszterek, valamint a vezérkari főnökök részvételével felső szintű politikai-katonai koordináció jön létre; létrehozna egy állandó titkárságot Szaúd-Arábiában; szárazföldi, légi és tengeri közös hadgyakorlatokat rendeznek; kiemelten fejlesztik a lég- és rakétavédelmi, drón- és pilóta nélküli rendszereket; együttműködnek az elektronikai hadviselési képességek fejlesztésében és a mesterséges intelligencia alkalmazásában; illetve nem egyszerűen fegyvereket akarnak egymástól vásárolni, hanem közös fejlesztést, gyártást, technológiatranszfert, logisztikai és karbantartási rendszereket kívánnak létrehozni.<sup>8</sup>

Ez az utóbbi lehet az MJDA legfontosabb hosszú távú következménye. Szaúd-Arábia pénzt és piacot adhat; Törökország drón-, rakéta-, elektronikai, szárazföldi és haditengerészeti technológiát; Pakisztán pedig repülőgép- és rakétatechnológiát, nukleáris védőernyőt és katonai tapasztalatot.<sup>9</sup> Az Arab News elemzése szerint ebből idővel olyan hadiipari háromszög alakulhat ki, amely drónokat, rakétákat, légvédelmi rendszereket, elektronikai hadviselési eszközöket és haditengerészeti platformokat fejleszt közösen.<sup>10</sup> Ez sokkal kézzelfoghatóbb eredmény lehet, mint maga a kollektív védelmi klauzula következményei.

Az elemzők szerint a három ország képességei szokatlanul jól kiegészítik egymást:

- Szaúd-Arábia az óriási pénzügyi forrásokat, az energiahordozó exportőri és diplomáciai súlyt, valamint a Perzsa- (Arab-)öböl és a Vörös-tenger közötti stratégiai földrajzi helyzetet biztosítja. Rijád célja egyértelműen az, hogy az amerikai biztonsági garanciákat ne felváltsa, hanem újabb biztonsági elemekkel egészítse ki. Ennek hátterében ott van az 2019-es Abqaiq–Khurais támadás emléke,<sup>11</sup> a 2025-ös katar-i izraeli csapás,<sup>12</sup> és persze mindenekelőtt a 2026-os amerikai–izraeli–iráni konfliktus tapasztalatai.<sup>13</sup> Ezt a lépést Rijád „partner-diverzifikációjának” tekinthetjük.<sup>14</sup>
- Törökország adja a konstrukció legerősebb konvencionális katonai pillérét, ha tetszik, a szövetség katonai gerincét. NATO-tagként a törökök rendelkeznek a három közül messze a legnagyobb interoperabilitási tapasztalattal, komoly expedíciós képességgel, valamint gyorsan fejlődő drón-, rakéta-, légvédelmi, elektronikai és haditengerészeti iparral. Ankara számára az MJDA egyszerre növeli Törökország közel-keleti befolyását, illetve nyit piacot a török hadiipar számára.<sup>15</sup>
- Pakisztán a legérdekesebb szereplő. Gazdasági súlya jóval kisebb, mint partnereié, katonai jelentőségét viszont jelentősen növeli, hogy nagy és tapasztalt haderővel, fejlett

<sup>8</sup> Turkey lays out plans for defence pact with Pakistan and Saudi Arabia. *reuters.com*, 2026.08.13.; Türkiye lays out 'mechanisms' of defence pact with Pakistan, Saudi Arabia. *aljazeera.com*, 2026.08.13.; Turkey, Saudi Arabia and Pakistan to establish political and military mechanisms under defence pact. *thenationalnews.com*, 2026.08.13.

<sup>9</sup> Fontos jelezni, hogy Pakisztán jelenlegi ballisztikus rakétaképességével nem tudja lefedni Törökország teljes területét.

<sup>10</sup> How Makkah Defense Agreement could redraw regional security architecture. *arabnews.com*, 2026.08.10.; How Impactful will the Mecca Joint Defense Agreement be Strategically? Experts React. *belfercenter.org*, 2026.08.11.

<sup>11</sup> The US Response to Attacks on Persian Gulf Oil Infrastructure and Strategic Implications for Petro-States. *baker-institute.org*, 2019.10.29.

<sup>12</sup> Dohában, Katar fővárosában bombázta le az izraeli hadsereg a Hamász vezetőit. *telex.hu*, 2025.09.09.; Pakisztán és Szaúd-Arábia kölcsönös védelmi egyezményének értékelése. *jli.uni-nke.hu*, 2026.07.29.

<sup>13</sup> Uo.

<sup>14</sup> How Impactful will the Mecca Joint Defense Agreement be Strategically? Experts React. *belfercenter.org*, 2026.08.11.; The Iran War Is Uncovering the Weakness in U.S.-Gulf Ties. *carnegieendowment.org*, 2026.04.01.

<sup>15</sup> How Impactful will the Mecca Joint Defense Agreement be Strategically? Experts React. *belfercenter.org*, 2026.08.11.; Saudi Arabia, Turkey and Pakistan sign defence pact in Mecca. *ft.com*, 2026.08.07.

rakétaerőkkel és nukleáris fegyverekkel rendelkezik. Iszlámábád ezzel lényegében regionális biztonságteremtő (*security provider*) szerepbe kerülhet.<sup>16</sup>

Az elemzések és kommentárok alapján az egyik fontos kérdés az, hogy az MJDA valóban közel-keleti NATO-e? A legtöbb szakértő szerint jelenleg bizonyosan nem, potenciálisan azonban részben igazzá válhat az összehasonlítás. A NATO-t nem önmagában a Washingtoni Szerződés 5. cikkelye teszi NATO-vá. A szervezet mögött ugyanis hetvenhét év intézményépítés, integrált katonai parancsnokság, közös védelmi tervezés, szabványosítás, felderítési rendszer, kommunikáció, logisztika, közös hadgyakorlatok, kijelölt műveleti erők és végrehajtási tervek állnak.

Az MJDA-nak ugyanakkor jelenleg nincs nyilvánosan ismert integrált katonai parancsnoksága, nincsenek állandóan alárendelt közös erői, nincs NATO-szerű védelmi tervezési rendszere, és azt sem határozták meg a létrehozói, hogy konkrét támadás esetén ki mit köteles tenni. Ezek jelentik a „közel-keleti NATO” hasonlat fő korlátjait.<sup>17</sup>

A Belfer Center által megszólaltatott Rabia Akhtar szerint ezért találhatóbb úgy értelmezni MJDA-t, mint középhatalmak stratégiai portfólió-diverzifikációját: erős együttműködés anélkül, hogy a résztvevők feladnák stratégiai autonómiájukat.<sup>18</sup> Úgy is fogalmazhatunk, hogy ez egy „proto-szövetség”. Ha majd megjelenik a közös fenyegetés-értékelés, a közös hadműveleti tervezés, integrált lég- és rakétavédelem, hírszerzési adatmegosztás, előretolt erők, közös logisztika, és megjelennek a rendszeres többhaderőnemi gyakorlatok, akkor már valóban regionális katonai szövetségről beszélhetünk majd (még ha tagjai eltérő fenyegetés-percepcióval is rendelkeznek).

Ugyancsak kulcsfontosságú kérdés – és nem csak a NATO-val való összehasonlítás miatt –, hogy Pakisztán nukleáris ernyője kiterjed-e Szaúd-Arábiára és Törökországra? Jelenleg erre nincs bizonyíték, s ez is alapvető különbség a Mekkai Megállapodás és az Észak-atlanti Szerződés Szervezete között. A 2025-ös szaúdi–pakisztáni egyezmény után egyes pakisztáni és szaúdi nyilatkozatok szándékosan kétértelműek voltak, de Iszlámábád később jelezte, hogy a nukleáris dimenzió nincs explicit módon napirenden. A Middle East Institute által készített elemzés ezért erősen óv attól, hogy automatikusan pakisztáni nukleáris ernyőről beszéljünk.<sup>19</sup> A Belfer Center 2026. augusztusi értékelése ugyanezt mondja: semmilyen bejelentett kötelezettség nincs arra, hogy Pakisztán nukleáris elrettentése kiterjedne partnereire.<sup>20</sup> Sokak szerint mégis van elrettentési hatása, hiszen egy Szaúd-Arábia elleni egzisztenciális fenyegetés esetén az ellenfélnek immár kalkulálnia kell azzal, hogy a válságba egy nukleáris fegyverrel rendelkező nagyhatalom is bekapcsolódhat. Ez stratégiai bizonytalanságot teremt, még formális nukleáris garancia nélkül is.

Hasonlóan a NATO-hoz, hivatalosan az MJDA is védelmi célú megállapodás, azaz nem irányul senki ellen. Az aláírás óta Törökország, Pakisztán és Szaúd-Arábia egyaránt ezt hangsúlyozza. Fontos, hogy Iránt sem azonosítja (potenciális) ellenségként.<sup>21</sup> A gyakorlatban azonban három lehetséges fenyegetés implicit módon mégis jelen van.

Az első Irán és az iráni proxy-rendszer, különösen rakéta- és drónfenyegetése, a húszik, valamint a Hormuzi-szoros és a Vörös-tenger sebezhetősége. A második Izrael növekvő

<sup>16</sup> How Impactful will the Mecca Joint Defense Agreement be Strategically? Experts React. *belfercenter.org*, 2026.08.11.; In the Eye of the Storm: Pakistan's Balancing Act in the Evolving Geopolitical Order. *belfercenter.org*, 2026.06.05.

<sup>17</sup> How Makkah Defense Agreement could redraw regional security architecture. *arabnews.com*, 2026.08.10.; How Impactful will the Mecca Joint Defense Agreement be Strategically? Experts React. *belfercenter.org*, 2026.08.11.

<sup>18</sup> Uo.

<sup>19</sup> Don't believe the hype: The modest reality of the Saudi-Pakistani defense pact. *mei.edu*, 2025.10.08.; Pakistan–Saudi Arabia: A mutual defence pact with nuclear shadows. *icanw.org*, 2026.02.23.

<sup>20</sup> How Impactful will the Mecca Joint Defense Agreement be Strategically? Experts React. *belfercenter.org*, 2026.08.11.

<sup>21</sup> Pakistan says new defense pact with Saudi and Turkey is 'purely defensive' and open to others. *apnews.com*, 2026.08.09.; Iran says no reason to fear Pakistan-Turkey-Saudi security pact. *reuters.com*, 2026.08.10.

regionális katonai mozgásszabadsága. A 2025-ös dohai izraeli támadás és a 2026-os iráni háború után Rijád és Ankara egyaránt kevésbé hajlandó olyan regionális biztonsági rendszert elfogadni, amelyben Izrael rendelkezik szinte korlátlan katonai fölényvel. A harmadik pedig egy kevésbé konkrét fenyegetés (egyébként hasonlóan Európához): az amerikai garanciák bizonytalansága.<sup>22</sup> Ezért hiba lenne az MJDA-t egyszerűen „szunnita NATO-ként” vagy Irán-ellenes blokkként értelmezni. Ráadásul Teherán reakciója meglepő módon mérsékelt volt: az iráni külügyminisztérium szerint a regionális országok nagyobb biztonsági önállósága önmagában üdvözlendő, amennyiben nem Irán ellen irányul.<sup>23</sup>

## Az MJDA és közel-keleti erőviszonyok változása

A Mekki Közös Védelmi Megállapodás kapcsán a legfontosabb változás az, hogy a Közel-Kelet kezd elmozdulni az egyetlen amerikai biztonsági főszereplő köré szerveződő rendszertől egy többpólusú hálózat felé. Eddig – kissé leegyszerűsítve, de alapvetően – három nagy pólust lehetett látni: az amerikai–izraeli biztonsági rendszert; Iránt és szövetséges/proxy hálózatát; illetve az egymással is versengő arab középhatalmakat.

Most kialakulhat egy új pólus, Szaúd-Arábiával, Törökországgal, Pakisztánnal, később esetleg Egyiptommal. Erdoğan elnök és Hakan Fidan török külügyminiszter kifejezetten nyitva hagyta a bővítés lehetőségét, sőt Egyiptomot nevezték meg első számú potenciális csatlakozóként.<sup>24</sup> Ha Kairó valóban csatlakozna az MJDA-hoz, az már minőségi ugrást jelentene. Egy Szaúd-Arábia–Törökország–Pakisztán–Egyiptom rendszer együtt ellenőrizné vagy közvetlenül érintené a Földközi-tenger keleti térségét, a Vörös-tengert, a Szuezi-csatornát, az Arab-tengert és a Perzsa-öböl térségét, miközben két igen nagy hadsereggel, egy NATO-kompatibilis és integrált haderővel, valamint nukleáris hatalommal és jelentős pénzügyi kapacitással rendelkezne. Ez már nem csak egy szimbolikus csoport lehetne, különösen, ha képes lenne összehangolni az eltérő percepcióval rendelkező és számos téren rivalizáló államok érdekeit egy olyan csoportban, ahol nincs az Egyesült Államokhoz hasonló „*primus inter pares*” típusú szereplő.

A térség legfontosabb külső szereplője, Washington számára a megállapodás egyszerre kedvező és figyelmeztető jelzés. Kedvező, mert részben pontosan azt valósítja meg, amit az Egyesült Államok évtizedek óta kér szövetségeseitől: vállaljanak nagyobb részt saját térségük védelméből. A RUSI elemzője, Burcu Özcelik szerint a megállapodás emiatt jól illeszkedik az amerikai tehermegosztási logikába.<sup>25</sup> Másfelől viszont figyelmeztetés is, hiszen Rijád, Ankara és Iszlámábád az MJDA-val azt üzeni, hogy nem kívánja kizárólag Washingtonra bízni biztonságát. Ugyanakkor a megállapodás nem Amerika-ellenes szövetséget jelent: Törökország NATO-tag; Szaúd-Arábia továbbra is jelentősen függ az amerikai fegyverrendszerektől; Pakisztán pedig igyekszik egyszerre fenntartani kínai, amerikai és öbölbeli kapcsolatait. Ezért nem stratégiai szakításról, hanem portfólió-diverzifikációról beszélhetünk a MJDA kapcsán.<sup>26</sup> Az Egyesült Államok legnagyobb vesztesége az egyezményvel nem katonai, hanem politikai lehet: megszűnhet az a vélelem, hogy a regionális biztonsági architektúra végső tervezője szükségképpen Washington.

<sup>22</sup> Saudi Arabia, Turkey, Pakistan pledge mutual defence as Middle East turmoil escalates. *reuters.com*, 2026.08.07.; How Impactful will the Mecca Joint Defense Agreement be Strategically? Experts React. *belfercenter.org*, 2026.08.11.

<sup>23</sup> Iran says no reason to fear Pakistan-Turkey-Saudi security pact. *reuters.com*, 2026.08.10.

<sup>24</sup> Türkiye's foreign minister says Egypt could join defense pact with Pakistan, Saudi Arabia. *arabnews.com*, 2026.08.09.; Turkey, Pakistan, Saudi Arabia defence pact technically same as NATO's Article 5, Turkish minister says. *reuters.com*, 2026.08.08.

<sup>25</sup> Saudi Arabia, Turkey and Pakistan sign defence pact in Mecca. *ft.com*, 2026.08.07.

<sup>26</sup> How Impactful will the Mecca Joint Defense Agreement be Strategically? Experts React. *belfercenter.org*, 2026.08.11.

Peking számára a MJDA inkább lehetőség, mint fenyegetés, bár kétségtelenül vannak kockázatai is. Kína mindhárom országgal szoros kapcsolatot ápol, Pakisztán pedig különösen fontos stratégiai partnere. A pekingi vezetés számára alapvető érdek a Perzsa-öbölből érkező energia biztosítása, illetve a Hormuzi-szoros és a regionális kereskedelmi útvonalak stabilitása. A kínai külpolitikai gondolkodás számára ráadásul egyértelműen kedvezőbb egy olyan közel-keleti rendszer, amely kevésbé függ az Egyesült Államoktól. A kínai *Global Times* elemzése is elsősorban Washingtonnak küldött üzenetként mutatja be a paktumot.<sup>27</sup> Ugyanakkor Peking egyértelműen nem akar látni egy Irán-ellenes blokkot. Kínának ugyanis egyszerre fontos Szaúd-Arábia, Pakisztán, Törökország és Irán, ezért az optimális forgatókönyv számára az, ha az MJDA stabilizálja a régiót, de nem hoz létre merev blokkpolitikát. A Carnegie egy korábbi elemzése szerint Kína közel-keleti stratégiájában általában épp ez a többirányú egyensúlyozás és az energiaellátás biztonsága dominál.<sup>28</sup>

A putyini Oroszország számára összetettebb a kép. Moszkva számára rövid távon előnyös lehet minden olyan fejlemény, ami gyengíti az amerikai biztonsági befolyást a Közel-Keleten. Ráadásul a „regionális megoldások regionális problémákra” logika jól illeszkedik az orosz multipoláris világrendről alkotott narratívához is. Közép- és hosszú távon viszont a megállapodás inkább versenytársat teremt Oroszországnak. Törökország és Szaúd-Arábia már eddig is Moszkva riválisa volt több térségben, egy erős török-szaúdi-pakisztáni biztonsági rendszer pedig különösen Szíriában, a Kaukázusban, Közép-Ázsiában, a Vörös-tengeren és részben Afrikában korlátozhatja az orosz mozgásteret. Van persze egy fontos különbség Kína és Oroszország között. Míg Kína elsősorban gazdasági előnyt tud húzni a regionális autonómiából, Oroszország elsősorban a geopolitikai befolyásért versenyez ugyanazokkal a középhatalmakkal. Vagyis Moszkva számára egy valóban működő MJDA stratégiaiag felemás helyiértékkel bír.<sup>29</sup>

Európa számára legalább három közvetlen következménye van az MJDA-nak. Az első az energiabiztonság. Közvetlen európai érdek lenne egy olyan együttműködés, amely növeli a szaúdi olaj- és gázinfrastruktúra, a Vörös-tenger, a Hormuzi-szoros és később esetleg a Szuézi-csatorna biztonságát. A 2026-os iráni konfliktus ugyanis pontosan megmutatta, milyen gyorsan terjedhetnek át a közel-keleti katonai események hatásai az európai energia- és ellátási láncokra.<sup>30</sup>

A második, hogy Törökország stratégiai jelentősége tovább növekszik. Ankara egyszerre NATO-tag, fekete-tengeri hatalom, közel-keleti szereplő, valamint egy új, részben nyugaton kívüli védelmi rendszer alapítója. Európa számára ezért egyre kevésbé kezelhető Törökország pusztán problematikus NATO-szövetségesként, mert valójában egy autonóm eurázsiai közép-hatalommá válik/válhat.<sup>31</sup>

Végül a harmadik az, hogy növekszik Európa további marginalizálódásának veszélye. A Carnegie Institute már az iráni konfliktus kapcsán is azt állapította meg, hogy a közel-keleti térség diplomáciájában Törökország, Szaúd-Arábia, Pakisztán, Egyiptom és Kína súlya nőtt, miközben Európáé csökkent.<sup>32</sup> Az MJDA ezt a folyamatot intézményesítheti.

Európának ezért nem az az érdeke, hogy az MJDA-ban rivális blokkot lásson, hanem hogy kapcsolódási pontokat építsen ki vele, különösen tengeri biztonságban, lég- és rakétavédelemben, terrorizmus elleni együttműködésben és a hadiipari együttműködés terén.

<sup>27</sup> What message has the Mecca defense pact sent to Washington? *globaltimes.ch*, 2026.08.08.

<sup>28</sup> Cooperation Between China, Iran, North Korea, and Russia: Current and Potential Future Threats to America. *carnegieendowment.org*, 2024.10.08.

<sup>29</sup> The Mecca Pact: Deterrence Theater or the Next Regional Fault Line? – Analysis. *eurasiareview.com*, 2026.08.10.; The Mecca Defence Pact. *blogs.timesofisrael.com*, 2026.08.10.; The Complex Reality of Great Power Competition in the Middle East. *carnegieendowment.org*, 2024.09.10. China and Russia in the Gulf: A Cacophony of Influence and Interest. *carnegieendowment.org*, 2024.10.17.

<sup>30</sup> Taking the Pulse: Is European Diplomacy on Iran Outdated? *carnegieendowment.org*, 2026.06.18.

<sup>31</sup> A New Alliance Is Taking Shape in the Middle East. Israel and NATO Should Pay Attention. *honestreporting.com*, 2026.08.13.; Makkah joint defence agreement: Analysis. *mepei.com*, 2026.08.12.

<sup>32</sup> Taking the Pulse: Is European Diplomacy on Iran Outdated? *carnegieendowment.org*, 2026.06.18.

Az eddig elmondottak persze csak akkor igazak, ha pontosan mérjük fel a Mekkai Megállapodás helyiértékét. Az MJDA megítélése kapcsán a szakértői konszenzus óva int a végletektől: a megállapodás nem tekinthető egy intézményesült »iszlám NATO-nak«, ugyanakkor a geopolitikai realitások és a felek valós kapcsolatrendszere cáfolja azt a felvetést is, hogy a paktum csupán egy súlytalan diplomáciai PR-akció lenne.<sup>33</sup> A Middle East Institute elemzése már a korábbi szaúdi–pakisztáni szerződés kapcsán hangsúlyozta, hogy a kiterjesztett elrettentés hi-telessége csak akkor derül majd ki, ha valódi válságban kell alkalmazni: Pakisztán például vajon valóban háborúba menne-e Iránnal szemben Szaúd-Arábia miatt, Rijád pedig hajlandó lenne-e szembe kerülni Indiával Pakisztánért?<sup>34</sup> A háromoldalú szerződés ezt a problémát nem szünteti meg. Sőt Törökország kapcsán új kérdést teremt: mi történne egy India–Pakisztán konfliktusban? Vagy egy új szaúdi–iráni összeecsapásban? Ankara valóban vállalná-e, hogy belép ezekbe? A Belfer Center által megszólaltatott Senem Aydın-Düzgit elemzése szerint épp ez az MJDA-megállapodás egyik alapvető paradoxona. Vagyis, hogy Törökország stratégiai autonómiáját akarja növelni, de új kötelezettségekkel saját mozgásterét is korlátozhatja.<sup>35</sup> A megállapodás hadiipari és katonai intézményesítési részét viszont érdemes nagyon is komolyan venni. A közös dróngyártás, a légvédelem, az elektronikai hadviselés, a hírszerzés, a tengeri biztonság és a rendszeres hadgyakorlatok terén már néhány év alatt jelentős képességnövekedés következhet be.<sup>36</sup>

## Összegzés

A Mekkai Megállapodás nem a Közel-Kelet NATO-ja, hanem annak a jele, hogy a Közel-Kelet biztonsági rendszerének amerikai központúságát kezdi felváltani egy hálózatosabb, többpólusú rendszer. A fő változás nem az, hogy Szaúd-Arábia „elhagyja” Amerikát, Törökország „elhagyja” a NATO-t vagy Pakisztán nukleáris ernyőt ad az arab világnak. Ezek egyike sem történt meg egyelőre. A változás abban áll, hogy a három állam mostantól nem csupán külön-külön egyensúlyoz a nagyhatalmak között, hanem egymást is biztonsági erőforrásként kezdi használni. Ez különösen azért jelentős, mert – mint említettük – a képességeik komplementerek: szaúdi tőke – török technológia és hadiipar – pakisztáni katonai kapacitás és stratégiai elrettentés. Ha a megállapodáshoz Egyiptom is csatlakozna, illetve megkezdődne az integrált lég- és rakétavédelem, a hírszerzés, a közös tervezés és a hadiipari termelés kiépítése, akkor már valóban egy önálló regionális katonai pólus kialakulásáról beszélhetnénk.<sup>37</sup> Ez pedig egyszerre jelentene relatív amerikai befolyásvesztést, kedvezőbb multipoláris környezetet Kína számára, vegyes stratégiai hatást Oroszországra, növekvő török súlyt Európával szemben, valamint új elrettentési problémát Irán és Izrael számára.

A Mekkai Közös Védelmi Megállapodást azért kell komolyan venni, mert ez az első igazán számottevő lépés arra vonatkozóan, hogy három nagy regionális középhatalom az amerikai biztonsági rendszer mellett – de nem feltétlenül azzal szemben – saját kollektív elrettentési és hadiipari rendszert kezdjen el építeni.

## 2026. augusztus 17.

<sup>33</sup> Makkah joint defence agreement: Analysis. *mepei.com*, 2026.08.12.

<sup>34</sup> Don't believe the hype: The modest reality of the Saudi-Pakistani defense pact. *mei.edu*, 2025.10.08.; Pakisztán és Szaúd-Arábia kölcsönös védelmi egyezményének értékelése. *jli.uni-nke.hu*, 2026.07.29.

<sup>35</sup> How Impactful will the Mecca Joint Defense Agreement be Strategically? Experts React. *belfercenter.org*, 2026.08.11.

<sup>36</sup> Turkey lays out plans for defence pact with Pakistan and Saudi Arabia. *reuters.com*, 2026.08.13.; How Makkah Defense Agreement could redraw regional security architecture. *arabnews.com*, 2026.08.10.

<sup>37</sup> Turkey, Pakistan, Saudi Arabia defence pact technically same as NATO's Article 5, Turkish minister says. *reuters.com*, 2026.08.08.; How Makkah Defense Agreement could redraw regional security architecture. *arabnews.com*, 2026.08.10.